

Islemunda 2020 2024 Beleidsplan op hoofdlijnen

Inleiding

Vanaf de opening in maart 2014 heeft Islemunda zich ingezet om de plek in IJsselmonde te zijn waar vóór, dóór en mét bewoners en samenwerkingspartners kunst en cultuur wordt geprogrammeerd en geproduceerd. Islemunda is dan ook voorloper waar het gaat om de artistieke en maatschappelijk opdracht samen te brengen in de culturele sector: de wieg voor nieuwe ideeën, eerste ontmoetingen en eerste pogingen. In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) vervult Islemunda dezelfde aanjaagfunctie en ontmoetingsplek; onverwachte verbindingen leggen en bijzondere partnerschappen aangaan met mensen en instellingen in de wijk. In die zin is Islemunda, met een theaterzaal van 119 stoelen, een filmzaal van 50 stoelen, vijf studio's, inwonende partners zoals het Rotterdams Wijktheater (RWT), stichting En..Actie! en de bibliotheek, geen standaard theater. Anders dan bijvoorbeeld Walhalla programmeert Islemunda weinig aanbodgericht theater. Bijna alle voorstellingen worden, vaak samen met onze programmapartners, ontwikkeld samen met bewoners en (veelal jonge) makers van IJsselmonde en omstreken. Deze vraaggerichte aanpak onderscheidt Islemunda van haar theatercollega's in Rotterdam Zuid én verbindt: in de keten neemt zij een logische plek in waarbij wijkgericht voorop staat, waar talentontwikkeling vooral gericht is op bottom up voor autodidacten, waar Islemunda de springplank is voor talenten om door te groeien naar Zuidplein én waar wordt samengewerkt om de juiste voorstelling op de juiste plek te krijgen voor het juiste publiek. In die zin vormen Islemunda, Theater Zuidplein en Walhalla een mooie microkosmos op Zuid: van humuslaag tot grote zaal, van amateur tot professional, van vraag tot aanbod, van wijkgericht tot internationaal.

De successen van Islemunda liggen in de talentontwikkeling waarbij de spoken word artiest YMP klein begint in een van onze studio's, doorgroeit naar onze theaterzaal met een maandelijkse show en daarna de overstap maakt naar Theater Zuidplein en De Doelen, waar Jandino Asporaat zijn roots niet vergeet en elke keer weer terugkomt voor een leesvoorstelling of try-out in Islemunda, waar jonge muzikanten de kans krijgen voor het eerst op een podium te staan onder professionele omstandigheden en dan samen mogen spelen met Tim Ries, de vaste saxofonist van The Rolling Stones en Bernard Fowler achtergrondzanger bij The Rolling Stones, waar film- en dansmiddagen het oude Rotterdam laten herleven voor de oudere IJsselmondenaren, waar VMBO leerlingen hun talenten vinden en ontwikkelen én waar culturele en maatschappelijke instellingen hun debatavonden houden en het gebouw fungeert als de (culturele) huiskamer en het cultuuranker van IJsselmonde.

Dit cultuuranker staat niet op zichzelf: in vervolg op jaren investeren in cultuurparticipatie en culturele diversiteit in wijken en stadsdelen in Rotterdam, Amsterdam en Den Haag, slaat op dit moment een aantal theaters/werkplaatsen de handen ineen: Rotterdam- Studio Bakkerij, theater Islemunda en Rotterdams Wijktheater, Amsterdam – Bijlmer Parktheater, en Den Haag – Laaktheater, Theater Dakota, Theater De Nieuwe Regentes en Theater De Vaillant (vier podia binnen de acht Haagse Cultuurankers). Middels overleg en delen van kennis willen deze cultuurankers meer voor elkaar krijgen voor een publiek en makers die niet noodzakelijkwijs makkelijk de weg naar de reguliere theaters vindt. Laagdrempelig zijn is dan

ook een must. Islemunda is verbonden met deze cultuurankers maar onderscheidt zich er ook van door de unieke combinatie van theater, filmzaal, studio's, bibliotheek en horeca in één gebouw.

Er is behoefte aan meer culturele plekken met herkenbare en benaderbare cultuurmakers waar bewoners en (jonge, veelal autodidactische) makers naartoe kunnen gaan: culturele ankers. Waar professionals werken die kunst en cultuur weten te verbinden aan sociale behoeften. Door een ruimte te hebben, met een sleutel en vaste tijden waarop de deur wagenwijd openstaat. Waar mensen aanwezig zijn en werken die oprechte interesse hebben in de omgeving maar vooral in de mensen. Die gericht zijn op gemeenschappelijkheid, ook al is dat verband in het begin maar klein. De Open Studio in Islemunda (in samenwerking met het RWT) is hier een voorbeeld van. Beleidsvoornemen van Islemunda is om gedurende de nieuwe periode verder in te zetten op haar rol als cultuuranker en de inhoudelijke keuzes die die rol met zich meebrengt. Dat betekent ook meer fysiek inzetten op de hele dag toegankelijk zijn voor verschillende doelgroepen die op verschillende dagen en tijden binnenkomen naar hun eigen behoeften: ouderen meer in de ochtend en op de dag, jongeren meer in de avond.

Korte terugblik

4 maart 2019 vierde Islemunda haar eerste lustrum. Het boek dat daarbij werd gepresenteerd bevat heel veel beeld en weinig tekst: show, don't tell! Het laat zich lezen als een beeldverhaal waarbij inclusiviteit, diversiteit en intergenerationaliteit vanaf dag één als het nieuwe normaal werd beschouwd. Geen woorden maar daden, het Rotterdamse handelsmerk, werd hier vanaf de eerste dag in praktijk gebracht. Dat leidde ertoe dat in vijf jaar het aantal activiteiten en bezoekers explosief groeide: 2018 sloot af met meer dan 100.000 bezoekers en 850 activiteiten in het hele gebouw, waarvan 26.000 exclusief voor Islemunda. Een en ander werd gerealiseerd binnen budget en met een bescheiden staf van 5fte.

Het programmeringsmodel dat Islemunda de eerste vijf jaar hanteerde was er een met samenwerkingspartners: samen vóór, dóór en mét de stad programmeren. Zo werden er programma's ontwikkeld samen met het RWT, werden er films geprogrammeerd met de Stichting En...Actie!, programmeerde de Cultuurraad voor Ouderen theater- en dansmiddagen, initieerden we samen met Music Matters talentontwikkelingsprogramma's voor jonge muzikanten, was Stichting Silverline (Flow) onze partner voor spoken word programma's, maakte de Stichting Mangrove mooie voorstellingen voor en door jongeren met Rotterdamse thema's, richtte Islemunda zich zelf succesvol op specifieke ontwikkeltrajecten voor vooral autodidacten ook op het gebied van urban arts, waren er sociaal maatschappelijke avonden met (eerst) stadsdeel IJsselmonde, (later) gebiedscommissie IJsselmonde en de Erasmus Hogeschool (EMI programma), werden er mooie programma's samen met de bibliotheek gemaakt én maakten we educatieve programma's voor en met VSO Heerenwaard en LMC VMBO de Palmentuin.

Kleine vooruitblik

Voor de komende jaren wil Islemunda zich verder ontwikkelen en zij hanteert daarbij het renaissance ideaal: onderzoekt alles en behoudt het goede. Voorbeeld daarbij is specifiek de ontwikkeling onderzoeken van community arts en urban arts: is de traditionele vorm van community theater nog wel van deze tijd en gaat de urban arts deze plek niet veel meer innemen? Islemunda is de plek waar deze verschillende vormen samenkomen of in dialoog gaan: de plek voor ontmoeting, uitwisseling en beleving.

Steun daarbij van zowel onze samenwerkingspartners als de gemeente en de gebiedscommissie is daarbij onontbeerlijk; in support, in goede ideeën, in organisatie én in financiële zin. Dit beleidsplan is dan ook een doorkijkje naar de komende vijf jaar.

Missie, Visie en Doelstellingen

Voor een cultureel bedrijf dat met de voeten vaak in de klei van de wijk en het culturele leven staat, zijn beleidstukken en ambtelijke taal vaak de ver van mijn bed show. Toch is het goed soms even een stap terug te doen en vanaf een afstand te beschouwen wat je doet en waarom. Alles is dan terug te voeren op die ene vraag: waarom zijn wij op aard? Zonder hier in een wetenschappelijk discours te verzanden, is het antwoord voor Islemunda hierop tweeledig en terug te brengen tot de twee uitgangspunten Kunst als middel en Kunst als doel. Iedereen kent het voorbeeld van kinderen die op jonge leeftijd naar Mozart luisteren, later op school sneller en beter leerstof in zich op kunnen nemen. Hierbij wordt Kunst ingezet als middel. Wanneer mensen het Requiem van Mozart beluisteren en kippenvel krijgen, heeft kunst zijn doel om mensen te raken en te ontroeren, bereikt. Dit voorbeeld geldt niet alleen voor Mozart, maar even zo goed voor de Beatles, Tupac en Diggie Dex.

Deze tweedeling raakt aan het hart van de missie van Islemunda: ten eerste mensen gelukkig te maken met kunst, mensen zich te laten verwonderen, te verrassen, te laten ontroeren, blij te maken en ja, soms ook te verwarren en ongemakkelijk te laten voelen, en ten tweede kunst in te zetten om mensen zich te kunnen laten ontwikkelen, te leren en hun toon te vinden waarmee ze het leven tegemoet kunnen treden.

Deze tweeledige missie geven wij vorm door een laagdrempelige cultuurinstelling te zijn. In onze visie is Islemunda een open minimaatschappij waar alle mensen van de wijk onder deskundige begeleiding iets kunnen halen of brengen; divers, inclusief en intergenerationeel. Je bent welkom om je creatieve dromen waar te maken, te genieten van kunst, iets te leren of mensen te ontmoeten in de culturele huiskamer van IJsselmonde. De diversiteit van onze wijkbewoners weerspiegelt zich in de diversiteit van al onze activiteiten en Islemunda faciliteert hen met technische kennis, passie voor de wijk en de kunsten en heel veel vrolijkheid.

Deze missie en visie verschilt intuïtief niet veel van de werkwijze en uitgangspunten van de voorgaande periode van vijf jaar. Het verschil zit hem erin dat de intuïtieve werkwijze voor de nieuwe beleidsperiode wat meer vormgegeven (hoe concreter hoe beter!) wordt waardoor regie mogelijk wordt op het programma: past het binnen onze missie en visie, en bereiken we hiermee onze doelstellingen Deze regie is wenselijk omdat Islemunda met heel veel instellingen samenwerkt op heel veel vlakken. Daarom hebben wij voor de komende vijf jaar de volgende vier concrete doelstellingen benoemd:

A Islemunda is de plek in IJsselmonde waar we mensen een podium geven. Zelf spelen of zelf muziek maken is een manier om je te uiten en je goed te voelen. Islemunda faciliteert mensen om de stap naar het podium te maken. Of dat nu is door in onze samenwerking met het RWT mee te doen aan Open Studio, of dat nu is door met je amateurvereniging onder professionele begeleiding je voorstelling over het voetlicht te brengen, je zelfgemaakte film te vertonen, of in een urban arts traject voor het eerst op een podium te staan; Islemunda faciliteert en maakt actieve kunstbeleving mogelijk, zowel professioneel als amateur.

B Islemunda is de plek in IJsselmonde waar je kan genieten van theater, film, muziek, boeken en literatuur, spoken word en talkshows. Naar een voorstelling gaan is ontspannend en leuk, alleen of met vrienden, de ontmoeting (met kunst en elkaar) staat voorop. Islemunda programmeert, samen met haar partners, professionele en amateurvoorstellingen op het gebied van theater, muziek, film en spoken word. Islemunda programmeert en maakt passieve kunstbeleving mogelijk, zowel professioneel als amateur.

C Islemunda is de plek in IJsselmonde waar je iets kunt leren over of door kunst. Dat kan heel concreet een voor- of nabespreking zijn bij een theaterstuk of een film of een speciaal geprogrammeerde voorstelling bij een bepaald thema (bijvoorbeeld een voorstelling in het kader van de jaarlijkse 4 mei viering), maar dat kan ook een langer lopend educatietraject zijn zoals we dat bijvoorbeeld uitvoeren in samenwerking met Hofplein Theater voor LMC VMBO de Palmentuin of onze samenwerking op educatief gebied met VSO Heerenwaard. Islemunda maakt educatieve programma's die het verschil maken.

D Islemunda is de plek in IJsselmonde waar je je talenten kunt ontwikkelen. Samen met onze programmapartners en met het pilot programma Impact bieden we (veelal autodidactische en jonge) kunstenaars een plek om hun talenten tot ontplooiing te brengen, hun skills aan te scherpen en hun toon te vinden om zich uit te drukken middels kunst. Nadrukkelijk richten wij ons op jonge mensen die niet van professionele (voor)opleidingen komen. Op Zuid vullen wij zo het gat tussen amateurs en professionals en zijn wij springplank en brug naar bijvoorbeeld Theater Zuidplein dat zich met haar werkplaats vooral richt op doorstroom van kunstenaars met een professionele opleiding. Islemunda is talentontwikkeling en maakplek voor autodidacten.

Samenvattend: Islemunda wil mensen gelukkig maken met kunst en zet daarnaast kunst in om mensen zichzelf te kunnen laten ontwikkelen. Islemunda doet dat door een open laagdrempelige minimaatschappij te zijn waar iedereen welkom is: divers, inclusief en intergenerationeel, de culturele huiskamer van IJsselmonde. Concreet biedt Islemunda een podium aan iedereen (actieve kunstbeoefening), programmeert en produceert zij (samen met haar partners) professionele en amateurvoorstellingen en films (passieve kunstbeoefening), is zij de plek waar mensen iets kunnen leren over kunst (educatie) en is zij de plek waar mensen hun talenten kunnen ontplooien (talentontwikkeling).

Programmeren en produceren

In ons programma voor de komende vijf jaar zijn de hierboven beschreven doelstellingen terug te vinden. Programmeren, produceren, educatie en talentontwikkeling gaan hierbij,

samen met de inbreng van onze partners, hand in hand. Daarbij is het soms lastig te onderscheiden wie wat doet en waar leidend is. Zo kan het voorkomen dat bij een educatief project de inbreng van de educatieve partner op de inhoud ligt en Islemunda de productie verzorgt. Op een ander moment kan Islemunda van planvorming tot uitvoering en productie “in the lead” zijn en soms is de samenwerking zo innig dat voor de buitenwereld onduidelijk is wie waar voor verantwoordelijk is en we kunnen spreken van co-creatie. De regie voor wat de over all programmering betreft ligt te allen tijde bij Islemunda.

Wanneer we mensen een podium geven (A), doen we dat met alle passie en professionaliteit die Islemunda te bieden heeft. Vaak werken we daarbij samen met het RWT, maar ook met theatergroep Mangrove, Stichting Flow/Silverline/YMP, Music Matters, VSO Heerenwaard en LMC VMBO de Palmentuin. Ook zijn er evenementen die Islemunda zelf programmeert en produceert.

Ons voornemen is de komende periode per jaar 40 presentaties te geven waarbij IJsselmondenaren op het podium staan. Daarbij wordt in totaal (samen met onze producerende taak voor onder andere de talentontwikkelingstrajecten en de educatieve projecten) 600 keer gebruik gemaakt van onze studio's.

Het programmeren van theater, literaire activiteiten, muziek en film (B) doen we zelf en in samenwerking met onder andere het RWT, de Bibliotheek, Stichting En...Actie!, de Cultuurraad voor Ouderen, de Westerbioscoop, een stichting die de seniorendansmiddagen organiseert met livemuziek, Stichting Samen010 en Stichting Mangrove.

Theater, muziek en literaire voorstellingen kunnen try outs van gevestigde namen zijn, maar ook beginnende professionele organisaties. De grootte van de zaal (in stoelen én afmeting van de toneelvloer) begrenst vaak de programmeringsmogelijkheden. Vaak is ook programmering met de samenwerkingspartners geborgd in grotere landelijke activiteiten. Te denken valt hierbij aan de Kinderboekenweek en de Week van het Boek (samen met de bibliotheek) of de landelijke 4 mei viering.

Film is een succesverhaal in IJsselmonde. Vanaf het begin is de samenwerking met Stichting En ... Actie! Van Filip Braam en Ad van der Donk positief ontvangen in IJsselmonde. Dit heeft geleid tot een brede programmering die naast kinderfilms en kaskrakers ook art house films, documentaires, historische Rotterdamse films en premières omvat. We gaan de komende periode op de ingeslagen weg voort, waarbij we inzetten op het upgraden van de filmtechniek, het voortzetten van de samenwerking met Stichting En ... Actie! en de mogelijkheden onderzoeken van een nauwere samenwerking met Lantaren/Venster.

Nieuw in de periode 2020 2024 is dat Islemunda actief gaat inzetten op lokale programmering voor kinderen tijdens vakanties. Op jaarbasis moeten dit tien activiteiten zijn. Dat kan een laagdrempelige theatervoorstelling in de zaal zijn, maar ook een poppenkastvoorstelling op het plein in de buitenlucht op the flying grass carpet dat er dan ligt. Ook een meer actieve benadering van het begrip kindervoorstelling ligt voor de hand, te denken valt hierbij aan meespeelvoorstellingen en workshops waarbij kinderen het geleerde direct in praktijk brengen door op het podium te gaan staan.

Ons voornemen is de komende periode per jaar 60 theater/dans/muziek/literaire titels te programmeren, 10 vakantieactiviteiten voor kinderen te programmeren en 140 filmtitels.

Educatieve activiteiten (C) behoren tot de corebusiness van Islemunda. Samen met onder andere VSO Heerenwaard, LMC VMBO de Palmentuin, de Bibliotheek en Stichting En ... Actie! zorgen wij voor een leerklimaat waarbij iedereen zijn talenten kan ontdekken en ontplooien. Vier voorbeelden hierbij: 1 de samenwerking met VSO Heerenwaard waarbij jongeren in een leertraject intern bij Islemunda van alles leren op het gebied van schoonmaken en (in de toekomst) horeca. Bijzonder hierbij is dat er een win win situatie is voor zowel de school de leerlingen en Islemunda; een mooi voorbeeld van inclusiviteit. 2 LMC VMBO de Palmentuin transformeert de komende jaren tot magneetschool voor kunst en cultuur. In een intensieve samenwerking met Islemunda en Theater Hofplein worden lessen in Islemunda gegeven door onder andere de techniekmedewerkers van Islemunda, worden er stageplekken gerealiseerd en ook de lessen en presentaties vinden in Islemunda plaats. 3 De Bibliotheek verzorgt in het theater lessen voor kinderen, deze zijn vooral gelinkt aan landelijke activiteiten zoals de Kinderboekenweek. 4 Als laatste concrete voorbeeld: de voor- en nabesprekingen van Stichting En ... Actie! bij onze filmprogrammering. Niet bij elke film, maar wanneer dat opportuun is, verzorgt Ad van der Donk een bevlogen inleiding.

Ons voornemen is de komende periode per jaar 25 educatieve presentaties te organiseren of te faciliteren. Dit naast de leerwerkplek die wij zijn voor schoonmaak en horeca van SVO Heerenwaard en het erkend leerwerkbedrijf voor horeca Slijpen BV, de kunsteducatielessen en de samenwerking met kunstmagneetschool in oprichting de Palmentuin. Veel van de niet openbare educatie-activiteiten (want dat zijn er veel meer dan de hierboven genoemde 25 openbare presentaties) zijn opgenomen in de 600 activiteiten die plaatsvinden in de studio's.

Talentontwikkeling (D) behoort ook tot het hart van de activiteiten van Islemunda. Daarbij richten wij ons vooral op lokaal en autodidact. Hierin vullen wij het gat dat er is in de toeleiding tot de professionele theaterpraktijk tussen amateur en de professionele opleidingen. Niet vreemd is het dat het hier gaat om delen van de theaterpraktijk en kunst disciplines die men vaak omschrijft als urban. Deze zijn nu nog minder te vinden op de traditionele opleidingen. De afgelopen vijf jaar heeft Islemunda vol ingezet op deze talentontwikkeling en met succes. Eigen projecten waren succesvol en ook de samenwerking met Silverline/Flow/YMP en Music Matters heeft veel opgeleverd. Komende vijf jaar worden deze samenwerkingen voortgezet én gaat Islemunda haar eigen talentontwikkelingstrajecten professionaliseren. Met de Stichting Impact wordt de komende twee jaar een programma ontwikkeld van coaching, netwerkontwikkeling en productie.

Samen met de goede contacten met de cultuurscouts, de cultuurankers en Theater Zuidplein gaan wij hiervan een succes maken. De link met professionele opleidingen en andere stakeholders moet verder worden ontwikkeld en de organische ontwikkeling van urban makers die begonnen zijn op straat of op plekken als Islemunda moet ertoe leiden dat zij daarna doorstromen naar de kunstvakopleidingen. Idealiter keren deze kunstenaars, die begonnen zijn als autodidacten op het plein voor Islemunda, terug als professionele maker bij Islemunda om zo hun expertise weer door te geven aan de volgende generatie: de cirkel wordt rond.

Ons voornemen is de komende periode per jaar 25 talentontwikkeling presentaties te faciliteren. Dit is naast de vele (niet openbare) activiteiten die zijn opgenomen in de 600 activiteiten die plaatsvinden in de studio's.

Naast de hierboven omschreven vier onderdelen van onze programmering op het gebied van IJsselmondenaren een podium geven (A), theater, muziek en filmprogrammering (B), educatie-activiteiten (C) en talentontwikkeling (D) is Islemunda ook de plek voor culturele en commerciële verhuringen. De afgelopen jaren zag Islemunda een gestage groei van deze activiteiten. Het theater wordt gewaardeerd om zijn uitrusting, de studio's en de theaterzaal en het meedenkende personeel. Verhuringen zijn belangrijk voor de plek die Islemunda inneemt in de wijk waar zij opereert (raison d'être!), voor de begroting en voor de cohesie die zij nastreeft op Zuid. De banenmarkt van het UWV, de programma's van NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid), de seminars van de Erasmus Hogeschool (EMI programma), de vergaderingen van de gebiedscommissie, het Maasstad Ziekenhuis en de vergaderingen en avonden van de Cultuurraad voor Ouderen: allemaal zijn ze belangrijk om de samenhang op Zuid en in IJsselmonde te versterken. Islemunda zet in op het doorzetten van de gestage groei. Ons voornemen is de komende periode per jaar 50 activiteiten op het gebied van culturele en commerciële verhuur te ontplooiën.

Samenvattend gaat Islemunda voor 950 activiteiten per jaar met daarbij 30.000 bezoekers (ter vergelijking: in 2018 850 activiteiten en 26.000 bezoekers). Het hele gebouw met de bibliotheek en horecafaciliteiten trekt meer dan 100.000 bezoekers.

- 600 gebruiksmomenten van de studio's
- 40 openbare amateurpresentaties
- 10 vakantieactiviteiten voor kinderen
- 60 theater- en muziekvoorstellingen
- 140 filmvoorstellingen
- 25 openbare educatie activiteiten
- 25 openbare talentontwikkeling presentaties
- 50 culturele en commerciële verhuringen

Organisatie en gebouw

Voor professionalisering van de organisatie gaat Islemunda de komende beleidsperiode aansluiting zoeken bij een voor haar passende cao en gaat zij haar website upgraden en haar marketing- en publiciteitsbeleid vernieuwen. Voor wat betreft het gebouw streeft Islemunda naar een oplossing op korte termijn van de problemen op het gebied van de klimaatinstallatie en de lekkages en gaat zij samen met de verhuurder van het gebouw op zoek naar een oplossing voor de kantoor- en sanitairproblematiek en de upgrade van de filmtechniek om de filmhuisfunctie ook in de toekomst veilig te stellen.